

גליון מס' 4 / ר"ח תמוז התשפ"א

פִּיסַת מְדְבָר וְהַר

העלון החודשי של מרכז סיור ולימוד סוסיא

תוכן העניינים

על הנעשה בביס'ש / עמוד 3

"כְּרִיחַ שָׁדָה" – תנ"ך במדבר ובהר / עמודים 4-5

"שארמרום עיניכם..." – הפינה האסטרונומית / עמודים 6-7

מעשה שהיה... היום לפני / עמוד 8-9

"יָרַע וְקָצִיר וְקָרַח וְחָם וְקִיץ וְחָרָף" – על תופעות עונתיות בטבע סביבנו / עמוד 10

"לנוע לנוע" – המלצות חמות לטיול משפחתי / עמודים 11-12

מה חדש במסו"ל סוסיא?

ברוך השם אנחנו מוצאים את עצמנו שוב בשגרה עמוסה, עם הרבה טיולים והרבה מפגש וחיבור עם האדמה ועם הסיפורים ההיסטוריים שהיא תומנת בחובה. אנו מעריכים מאוד את צוות ההדרכה שלנו, שיוצאות להדריך חמישה ימים בשבוע, ותוך כדי עמלות על הכנת תכנים משמעותיים ומעניינים!

השנה ממש מתקרבת אל סיומה, ואפשר כבר להריח את החופש הגדול שמתקרב. זה אחלה זמן לצאת קצת לטבע, עם משפחה או עם חברים, לנשום את האוויר, להכיר את הארץ שלנו מקרוב קרוב.

בדיוק בשביל זה הכנו לכם כמה תוכניות שלא כדאי לפספס למגוון גילאים!

- קייטנת סיירות לבוגרי ובוגרות כיתות ז-ח
- 3 ימי מסע נודד במדבר יהודה לבוגרי ובוגרות כיתות ט-יא
- טיולי משפחות ופעילויות טבע רב גילאיות מעניינות ומגוונות

בנוסף, אנחנו שמחים לעדכן שישנם מספר אירועים גדולים המתוכננים בקרוב:

- **טיול לירדן** – בהמשך למסורת הסיורים האחרונים, מתוכנן סיור בן ארבעה ימים בתאריכים 21.10.21-4, כ"ח תשרי – א' חשון תשפ"ב. בקרוב יופיע פרסום מסודר, אבל אתם מוזמנים לשלוח אלינו דוא"ל ולבקש לשמור לכם מקום – susya@susya.org
- **כנס "הספר והמדבר" חוזר בגדול** – רשמו את התאריך – יום ראשון, א' בטבת תשפ"ב, 5.12.21, נר שביעי של חנוכה. בקרוב נפרסם את תכני הכנס.
- **שבת "הספר והמדבר"** – השנה, לראשונה, נקיים שבת תוכן "הספר והמדבר" בשבת שלפני הכנס, שבת פרשת מקץ. במסגרת השבת נשמע הרצאות עדכניות של חוקרים מרתקים, נסייר באתרים מתחדשים ונאיר את המרחב באורות החנוכה. פרטים יפורסמו בקרוב

בכל שאלה - מוזמנים להיכנס לאתר <http://www.susya.org.il> או להתקשר למשרד 02-9961.148

קייטנת סיירות בנות תשע"ט

קייטנת סיורים בנים תשע"ט

מסע נודד בנות תשע"ט

מחכים לכם, צוות ביס"ש

"פְּרִיַח שְׂדֵה" – תנ"ך במדבר ובהר – ד"ר דורון שר-אבי

אזורי המחקר וההדרכה של בית ספר שדה סוסיא- בהר, בספר ובמדבר, רוויים בסיפורים והקשרים תנ"כיים. בפינה זו נעמוד מידי חודש על משהו מן המרחב שלנו בראי התנ"ך והזמן.

דרישת שלום לנשיא החדש של מדינת ישראל תשפ"א

בימים האחרונים התפרסמה ידיעה בתקשורת, על אודות גילוי של מטבע בר

מהכיס של בר כוכבא

מטבע נדיר מתקופת המרד נמצא בגוש עציון במסגרת חפירות ארכיאולוגיות באתר חורבת ברכות • מצטרף לגילויים ייחודיים שנחשפו באתר בקיץ הקודם

אמרת מורש

צילום: טל רוזנסקי

המטבעות שנמצאו

מצאו היסטוריה: מטבע נדיר מתקופת מרד בר כוכבא נמצא במסגרת חפירות ארכיאולוגיות באתר חורבת ברכות שבגוש עציון. החפירות נעשו בהובלת יחידת קמ"ס ארכיאולוגיה במינהל האזרחי, בשיתוף עם המכללה האקדמית הרצוג. מטבע הכרונות, אשר מתוארך לשנת 133 לספירה, התגלה בתוך מבנה מגר רים גדול, שנוסד בתקופת בית שני וננטש בתקופת מרד בר כוכבא. בצידו האחד מופיע עלה של גפן וסביבו הכי"ת תוב "שב לחר ישראל" (שנה ב' לחי' רות ישראל) ובצידו השני נראים עץ תמר נושא אשכולות פרי והאותיות "ש" ו"ע", השייכות לשמו הפרטי של מנהיג המרד – שמעון בן כוסבה, אשר מכונה בר כוכבא.

הידות מדינית ושחרור ירושלים מיד הכובש הרומי. קצין מטה ארכיאולוגיה במינהל האזרחי, חנניה היוזבי, מסר: "הממצאים הריבים שמשקיע המינהל האזרחי לחשיפת ארצות ארכיאולוגיות ביהודה ושומרון הניבו פרי פעם נוספת. המינהל האזרחי רואה חשיבות רבה בחקר ההיסטוריה היהודית העשירה בארץ, בשיתוף פעולה עם המסורות האקדמיות בכלל, ומכללת הרצוג בפרט".

מים אלו בחורבת ברכות שבתחום קיבוץ מגדל עוז. בחפירות השתתפו סטודנטים מהצוג ללימודי ארץ ישראל במכללת הרצוג ומתנדבים נוספים. חשיפת מטבע זה מצטרפת לשורת גילויים ייחודיים אשר נחשפו במהלך חפירות באתר בקיץ הקודם, בהם קסת ריו שלמה מימי הבית השני. המטלים והסיממאות על גבי מטבי צוות המרד הנהירו על מטרת המרדנים

החפירות, בראשותם של חיים שקד לניק ואיתן מאיר מיחידת קמ"ס ארכיאולוגיה, וד"ר דביר רביב מאוניברסיטת בר אילן, נערכות ביי

כוכבאי בחורבת ברכות שבתחום קיבוץ מגדל עז. לא רבים יודעים אבל שורשיה של תגלית זו נעוצה במעשה שהתרחש לפני שבעים שנה בדיוק במערה בנחל דרגה (המוכר בשמו ואדי-מורבעאת, ובחלקו התחתון כדָרְגָ'ה).

בדואים משבט תעאמרה מצאו

בחיטוטיהם במערה איגרת כתובה על גבי פפירוס ולשונה כדלהלן:

היתה זו הפעם הראשונה שהחוקרים התוודעו אל שמו האמיתי של מנהיג המרד הידוע, שבמקורות היהודיים כונה "בר כוזיבא" ובמקורות הנוצריים "בר כוכבא".

באיגרת שהתגלתה הזהיר שמעון בן כוסבה את ישוע בן גלגולה ואנשי "הברך" מפני דבר מסוים הקשור בקבוצת אנשים, המכונים בתעודה "גללאים".

1. משמעון בן כוסבה לישע
2. בן גלגלה ולאנשי הכרך
3. שלום מעיד אני עלי תשמים
4. יפסנך [מן הגללאים שאצלכם
5. כל אדם שאני נתן תכבלים
6. כרגלכם כמה שעסתן]
7. לכן עפלול
8. [עֵינֶיךָ]

העונש הצפוי לעובר על הוראתו של בן כוסבה, יהיה זהה לזה של בן עפלול: מתן כבלים ברגליו, כלומר, מאסרו. הנסיבות והרקע של איגרת זו, אינם ברורים. אך דומה שאת המקום המכונה "הכרך" או "הברך" ניתן לזהות בשטח, ובהתאם, להרכיב במעשה בילוש, סיפור מרתק.

בשורה השניה נזכרים אנשי הכרך, אך חדי העין שבכם יבחינו כי החוקרים סימנו נקודה מעל האות כ"ף מכיון שקריאתה בפפירוס העתיק, מסופקת. היו חוקרים שהעדיפו לקרוא "הברך", כלומר בבי"ת, ולחזוק ציינו כי בימי מרד בר כוכבא אין אף "כרך" (במשמעות של עיר גדולה, מטרופולין) ביהודה שכן המועמדת היחידה-ירושלים- כבר חרבה. המחלוקת טרם הוכרעה אך נראה כי יש כמה חלקים לפאזל העשויים לשפוך אור על תעלומה זו.

משטר נוסף שנמצא בואדי מורבעאת התברר שמשפחתו של ישוע בן גלגולה מיודענו, היתה בבית בצי, מקום מוכר ליד הרודיון, כיום מעל הכביש המחבר בין הרודיון לירושלים. באיגרת אחרת מאותה מערה מסתבר שהוא ראש המחנה הצבאי היושב כנראה בהרודיון. כלומר בן גלגולה, שאיגרותיו נמצאו בואדי מורבעאת נמלט לשם כנראה בסופו של מרד בר כוכבא וכל שנותר עבורנו, הוא לעלות בחזרה מערבה אל ראש אגן הניקוז של הנחל על מנת לראות מהיכן נמלט למערה ומהיכן הובאו איגרות אלו. וראו זה פלא: העולה במעלה ואדי מורבעאת מערבה, ובמעלה נחל תקוע המתנקז אליו, מוצא עצמו בסוף המסע בנחל פירים (ואדי ביאר) למרגלות קבוץ מגדל עז, במקום המכונה בפי הערבים "חירבת בריכות" (כיום חורבת ברכות). השמעתם את הצליל? היתכן כי שמנו ידינו על אותו מקום הנזכר באיגרת- ברך??

למרבה ההפתעה, באופן שאינו תלוי בפענוחה של איגרת זו, נסקרו כבר לפני 30 שנה שני מקוואות טהרה ושתי מערכות מסתור מתקופת מרד בר כוכבא בחורבת ברכות שבתחום הקיבוץ, וכל שנותר הוא לחבר בין החלקים: ישנו מקום המכונה "ברך" באיגרת בר כוכבאית שנמצאה בסוף האגן הניקוז של הנחל שראשו בחירבת בריכות, ישנו ממצא ארכיאולוגי בדמות מקוואות טהרה ומערכות מסתור, וישנו הקשר גיאוגרפי ברור לנמען האיגרת: ישוע בן גלגולה, מפקד מרחב הרודיון במרד בר כוכבא.

את ההצעה הזאת פרסמתי לפני שני עשורים, וכעת כשבשלו התנאים, ניתן היה לגשת לחפירה ארכיאולוגית בחורבה שתחום הקיבוץ. בקיץ תשע"ט ושוב בתש"ף יצאנו עם תלמידינו, תלמידי החוג ללימודי ארץ ישראל במכללת הרצוג, לחפירה לימודית. ומכיון שעוד לא נולד הארכיאולוג שלא מצא את מה שהוא חיפש [...], הנה הלכו ונחשפו שרידי מבנה שהתקיים בסוף ימי הבית השני, וכמו כדי לחתום את הסיפור, התגלה בדיוק בשבוע בו נבחר נשיא חדש למדינת ישראל, המטבע הנ"ל הנושא את שמו של נשיא מדינת ישראל של המאה שניה לספירה, אשר הספיקה להתקיים שלוש וחצי שנים בלבד.

ממצאי החפירה, שהתקיימה בשיתוף פעולה של יחידת קמ"ט ארכיאולוגיה של המינהל האזרחי עם מכללת הרצוג, טרם פורסמו, והליך עיבוד החומרים עוד בעיצומו, ולכשיפורסם, נוכל להציגו גם מעל במה זו.

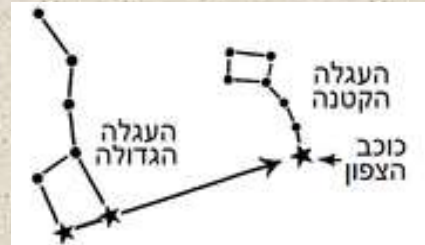
שָׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם... – הפינה האסטרונומית – בארי בלויגרונד

בשנים האחרונות, מתמחה מרכז סיור ולימוד סוסיא, בזכות פעילותה של "הדובה הגדולה", באסטרונומיה תצפיתית לילדים ובני נוער. בפינה זו נשתף מידי חודש בחוויות האסטרונומיות המתרחשות אי שם לנגד עיננו, בכיפת השמים מעלינו, במקביל ממש לחיינו על פני כדור הארץ.

הדובה הגדולה- שותפה במחתרת להברחת עבדים?

מספרים שהקבוצה המוכרת ביותר בשמיים, הידועה אצל חז"ל ואצל ציירים מפורסמים, השתתפה בפעילות מחתרית סודית. אני מדברת כמובן על קבוצת הדובה הגדולה, ששבעת כוכביה הבולטים יוצרים את קבוצת העגלה הגדולה. באנגלית קבוצה זו נקראת גם "המצקת" (the big dipper)

העגלה הגדולה מצביעה על כוכב הצפון (הנקרא פולאריס), שהוא הידית של העגלה הקטנה. כך הקבוצות נראות:

כוכב הצפון נמצא תמיד בכיוון צפון, ומסביבו נמצאת כל הזמן העגלות. גם ביום כשלא רואים אותם הם נמצאים בשמיים שלנו. מלחים בעבר ידעו זאת ונעזרו בעגלה ובכוכב הצפון בשביל לנווט בחשיכה בים. גם חז"ל ידעו זאת וכתבו: "עגלה בצפון ועקרב בדרום", ואכן בלילות אלו העגלה נראית יפה בצפון, והעקרב נראה יפה בדרום.

בסוף המאה ה-18 הייתה בארה"ב מחתרת בשם "מסילת הרכבת התחתית" (The underground railroad). מטרת המחתרת הייתה להבריח עבדים ממדינות אמריקה הדרומית - לצפונית, שבה לא היה עבדות. הדרכים להברחה היו רבות, לא רק ברכבת, אלא גם ברגל ובכלי תחבורה. אבל איך מסבירים לעם של עבדים שלא יודעים לקרוא מפה כיצד מגיעים לארצות הצפוניות? האגדה מספרת שהיה אדם מהמחתרת שלימד את העבדים שיר שנקרא: "עקוב אחרי מצקת הדלעת". השיר היה מושר במטעים ובמכרות בהם העבדים עבדו והכיל הוראות בריחה אל החופש הנמצא בארצות הצפון.

נראה כי כלי המזיגה הפשוט הזה, שהיה נפוץ במגורי העבדים, שימש השראה לקבוצת הכוכבים, ובעליהם הלבנים לא הכירו שם זה. כך העבדים יצאו למסע לצפון בעקבות המצקת...

"עם עליית השמש ועם קריאת השלח הראשונה עקוב אחר מצקת הדלעת. האיש הזקן מחכה כדי לשאת אותך לחופש..." (חלק מתרגום השיר לעברית, מתוך האתר 'הדובה הגדולה').

נסיים עם הצייר הנודע וינסנט ואן גוך, שצייר את אחד מציוריו המפורסמים אל מול הדובה הגדולה, וניתן להבחין בה בציור של הנוף הנשקף מחלונו "ליל כוכבים מעל הרוך"

מוזמנים לחפש בציור את הדובה, ולחפש אותה גם בשמיים, למצוא את הצפון, לספר סיפורים על חופש, או סתם לקבל השראה. העיקר להביט לשמיים...

מעשה שהיה... היום לפני... – יסכה בן הר

כל יום ושעה בחיינו הופכים מבלי משים לרגעים היסטוריים של ממש, אם רק ניצוק משמעות לרגעים אלו. האם בעוד 100 שנה, מעשינו יופיעו בפינת ההיסטוריה "היום לפני"? בפינה ההיסטורית נעלה מידי חודש אירועים היסטוריים מרתקים בתולדות העם והארץ, שהתרחשו בחודש זה, שהרי עם ללא עבר "ההווה שלו דל ועתידו לוט בערפל".

אסון פסטיבל ערד

ישראל של שנות התשעים הייתה מלאה בלהקות רוק צעירות שסביבן נוצרו אירועים כדוגמת פסטיבל ערד. בשאר ימות השנה העיר ערד נראתה לאנשים מבחוץ כעוד עיירת פיתוח דרומית מנומנמת באמצע המדבר, אך במהלך הפסטיבל היא הפכה למרכז של סצנת הרוק הישראלית והצליחה למשוך אליה אלפי צעירים מרחבי הארץ.

בחודש תמוז התשנ"ה, ה-18 ביולי 1995, תוכננה להיערך בפסטיבל ערד הופעת הפרידה של להקת משינה, שהודיעה על התפרקותה. בגלל שמשינה הייתה הלהקה החשובה של התקופה, הביקוש להופעה האחרונה שלה היה גדול מאוד. כמה שעות לפני ההופעה כבר חיכו אלפי צעירים ליד שער הכניסה למתחם. שערים נוספים לא נפתחו ונוצר דוחק רב בכניסה. בזמן שלהקת "טיפקס" הופיעה, חלק מהשער התמוטט מלחץ ההמון וקרס על בני הנוער שעמדו בסמוך אליו. קריסת השער גרמה למותם של שלושה צעירים: איטן פלד, חן יצחק ונעמה אלקריב. ההופעה של "טיפקס" נעצרה, להקת משינה לא הופיעה באותו ערב והמשך הפסטיבל בוטל.

דפוס כזה של אירוע לא יכול שלא להזכיר את האירוע שחווינו לפני חודש וחצי - אסון מירון.

גם שם המוני אנשים באו לחגוג ולשמוח בשמחת ל"ג בעומר אצל רבי שמעון בר יוחאי, אך בגלל דוחק, צפיפות ושלל מחדלים 45 אנשים מצאו את מותם.

כשקוראים על אסונות כאלה הלב נכמר על מוות מיותר ואולי דווקא כאן חשוב לשמוע את דבריו של ישעיהו הנביא שמתאר מקרה דומה:

א מִשָּׂא, גֵּיַא חַזְיוֹן: מַה-לֶךְ אַפּוֹא, כִּי-עָלִית כָּלֶךְ לַגְּגוֹת. ב תִּשְׁאוֹת מְלֶאֶה, עִיר הוֹמִיָּה--קְרִיָּה, עֲלִיזָה; חֲלָלֶיךָ לֹא חֲלָלִי-חֶרֶב, וְלֹא מִתִּי מְלַחֲמָה. ג כָּל-קְצִינֶיךָ נִדְדוּ-יָחַד, מִקֶּשֶׁת אֶסְרוּ; כָּל-נִמְצָאֶיךָ אֶסְרוּ יָחַד, מִרְחוֹק בָּרְחוּ. ד עַל-כֵּן אָמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי, אָמַרְר בְּבָבְכִי; אֶל-תֵּאִיצוּ לְנַחֲמֵנִי, עַל-שֵׁר בַּת-עַמִּי. ה כִּי יוֹם מְהוּמָה וּמְבוֹסָה וּמְבוֹכָה, לְאֲדָנֶי יְהוָה צְבָאוֹת--בְּגֵי חַזְיוֹן; (ישעיהו כ"ב)

הפסוקים האלה מתארים את ירושלים בחגיגות גדולות, אבל בתוך החגיגות האלה יש חללים. חללים שאינם חללי חרב ולא מתי מלחמה, והם תוצאה של חגיגות של קריה עליזה. ישעיהו הנביא מקונן על האבל שבתוך השמחה והלוואי והיה לנו נביא כמו ישעיהו בזמנו, כדי לנסות ולהסביר לנו מה הקב"ה רוצה מאתנו.

זרע וקציר וקר והם וקייץ ותהרף – על תופעות עונתיות בטבע סביבנו – עדי בהלול

"איך שגלגל מסתובב לו..."- לוח השנה מסתובב ועימו הטבע במחזוריות מפעימה, לובש ופושט צורה, מחליף גוונים, שוקט ורוחש ושוב שוקט. בפינה זו נעצור מידי חודש להתבונן במה שהטבע מזמן בה בעת, בבחינת "ואידך זיל גמור" וצא לטבע לחוש במו עיניך...

תקופת תמוז

חודש תמוז, החודש הרביעי מניסן והעשירי מתשרי, נקרא על שם האל הבבלי "תמוז" שהיה אל הצמיחה והפרייה. בלוח גזר, הלוח העברי החקלאי הקדום שנמצא החפירות בתל גזר, נקרא תמוז בשם "כח זמורה", כנראה בהקשר של העבודה בגפן. (זמורה- שריג, ענף של גפן שגדל ונעשה קשה כעץ).

"ויבא אתי אל פתח שער בית יהוה אשר אל הצפונה והנה שם הנשים ישובות מבכות את התמוז" (יחזקאל ח' י"ד)

בשנת 586 לפנה"ס בית המקדש הראשון חרב והיהודים גולים לבבל לתקופת גלות של 70 שנה. 50 שנה לאחר מכן, כרש, מלך פרס שהכניע את הבבלים, מחזיר את עמ"י בחזרה לארץ. שיבת ציון. עם שיבת היהודים לארץ הם הביאו עימם מסורות רבות אשר נדבקו בהם בארצות בהם חיו בשנות הגלות, וביניהם את אל התמוז הבבלי. עפ"י המיתולוגיה הבבלית, תמוז היה מת בחודשי הקיץ החמים (יוני- יולי- אוגוסט) ונולד מחדש עם עונת הגשמים.

חודש תמוז הוא אחד מחודשי הקיץ החמים בשנה. השנה החקלאית מתחלקת לארבע עונות/ תקופות: תקופת ניסן- החודשים ניסן, אייר וסיוון, תקופת תמוז- החודשים תמוז, אב ואלול, תקופת תשרי- חודשים תשרי, חשוון וכסליו ותקופת טבת- חודשים טבת, שבט ואדר.

בתקופת תמוז, התקופה אליה אנחנו נכנסים, השדות מצהיבים, הפירות שלא הבשילו עדיין מסיימים את הבשלתם וריח הקיץ מנשב יותר מתמיד. בחודש תמוז(כפי שמבואר בפירוט במאמר האסטרונומיה) יחול היום הארוך ביותר בשנה שבו שעות היום יגברו על שעות הלילה. בתקופה זו השמש נמצאת בזווית יותר ישירה אלינו וקרינת השמש החדה משפיעה רבות על הטבע שמסביבנו. בשדות שאינם מעובדים, הצמחייה החד שנתית נבולה ברובה ולעומתה הצמחייה שעל גדות הנחלים שופעת בפריחתה. זו התקופה לקטוף את הפירות מהעצים וכן לבצור את ענבי הכרמים.

בחודש תמוז ניתנת לנו האפשרות לראות במו עינינו את הגיוון העונתי שחל בסך הכל שנה אחת, את ההתרחשויות הקורות בעקבות כל צל יחיד ואת סדרי העולם המשפיעים וההולכים יד ביד עם הטבע שמסביבנו. זמן להביט ולהודות.

"לנוע לנוע" – המלצה לטיול משפחתי – טל שלם

"לנוע, לנוע בעקבי הצאן, לנשום אוויר, להיחשף קצת לרוח, לגשם, לדברים מאוד מטהרים. כשמעיזים לצאת, זוכים להרבה ברכה במפגש החי עם העולם" (יאיר הר סיני)

הפעם- שביל החוות הדרומי

הימים מתחממים והופכים ליותר ויותר קיציים, ואם עד עכשיו נהגנו להמליץ על המדבר, נפנה כעת בתקופת הקיץ ועד בוא הסתיו לחלק ההררי שלנו- הר חברון וסביבתו. נשאר בגובה של 900 מטר ויותר...

הפעם- שביל החוות הדרומי שמתחיל מבית העלמין של סוסיא דרך מצפה יאיר, ועד לחוות נוף נשר- של משפחת טליה. בדרך נעבור בגבעת חנן- שכונה חדשה של היישוב שקיימת כמעט שנתיים, והיא נקראת על שם חנן פורת ז"ל. נעבור דרך בור המים של גבעת חנן(סטייה קטנה מהדרך צפונה), ובין החקלאות של אנשי ההר.

השביל עצמו עובר על קמר משני לקמר חברון (חלק משדרת ההר המרכזי), קמר מעון, שמגיע עד לגובה של 912 מטר ביתר. החלק המזרחי של קמר מעון משתפל לכיוון בקעת ערד ומדבר יהודה, נפילה של 300 מטרים, שבמהלך הירידה ניכר המעבר מהמסלע הגירני הקשה, לקרטון רך, ומהארץ הנושבת- אל המדבר היבש. אותו קמר הוא גם חלק מקו פרשת המים הארצי בין נחל אשמוע שזורם מערבה ובסופו נשפך לים התיכון עם נחל הבשור, ובין נחל צאליים שנשפך מזרחה אל ים המלח. שביל החוות הוא דרך נופית הנמצאת על התפר בין ההר למדבר, או במדויק יותר- ספר המדבר.

יעקב אבינו מברך את בניו לקראת מותו, ובברכתו ליהודה הוא אומר: "כָּבֵס בְּיַיִן לְבָשׁוּ וּבְדָם-עֵנָבִים סוּתָה; חֲכָלִילֵי עֵינָיִם מִיַּיִן, וּלְבָן-שָׁנָיִם מִחֶלֶב"; - יהודה מקבל נחלה אדירה, המורכבת ממדבר צחיח, שפלה וגם מההר השופע גשם וחקלאות. יעקב מברך אותו שתהיה ביניהם הרמוניה, שיהיה מקום גם לחקלאות וגם לעדרי צאן, למרות הניגודיות ביניהם.

אופי המסלול- מסלול משפחות, כ-4 ק"מ, הליכה מרובה על שביל גיפים. מומלץ ללכת אליו לקראת שקיעה, גם בגלל מזג האוויר, וגם בגלל האווירה ©

הוראות הגעה- מחנים את הרכבים בכניסה ליישוב סוסיא, חוצים את הכביש לצד הדרומי שלו לכיוון החישתיל ושכונת גבעת חנן. לאחר הליכה של כמה עשרות מטרים תגיעו לחניון של בית הקברות. מכאן המסלול עולה בשביל גיפים לכיוון גבעת חנן (לא כדאי להשאיר רכבים בחניית בית הקברות מחשש לגניבות). לא חוזרים אל נקודת ההתחלה של המסלול, ולכן צריך הקפצת רכבים לחוות נוף נשר שלך משפחת טליה- מחייב תיאום דרך משרד הביס"ש.

תיאור המסלול הרגלי- נתחיל לעלות בשביל לכיוון גבעת חנן. אפשר לקפוץ אל הבור, טיפה צפונה מהשביל. ממשיכים על הרכס עד מצפה יאיר ורכס הטוואמין, עולים על קו גובה הרכס ופונים דרומה על המשך השביל, עד החווה.

לייעוץ, הכוונה והדרכה, ניתן לפנות לעינב במרכז ההזמנות של בית ספר שדה
סוסיא: 02-9961148

מוזמנים לפנות אלינו דרך האתר Susya@susya.org , בדוא"ל Susya@susya.org
ובפייסבוק מרכז סיור ולימוד סוסיא.

